

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/216/2017
Identifikačné číslo spisu:	7714208312
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7714208312.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. S. V., bývajúcej vo I., zastúpenej spoločnosťou KRAL PARTNERS, s.r.o. so sídlom v Košiciach, Kukučínova č. 7, IČO: 47244143, proti žalovanej spoločnosti WIKING s.r.o., so sídlom v Michalovciach, Námestie osloboditeľov č. 72, IČO: 31691111, zastúpenej JUDr. Vladimírom Baťalíkom, advokátom so sídlom v Michalovciach, Štefana Kukuru č. 14, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 7 C 95/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 8. marca 2017 sp. zn. 11 Co 116/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. novembra 2015 č.k. 7 C 95/2014-139 určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území I. zapísaných v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela registra „C“ č. XXXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m² a stavba (Bungalov AD 3) so súpisným č. XXXX na parcele č. XXXX/XX (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), a to na základe kúpnej zmluvy z 18. decembra 2013 uzatvorenej medzi žalovanou (ako predávajúcou) a žalobkyňou (ako kupujúcou), podľa ktorej bol vklad do katastra povolený rozhodnutím Okresného úradu Michalovce, katastrálneho odboru z 13. marca 2014 č. V 768/14 (ďalej len „kúpna zmluva“). Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že strany sporu sa v kúpnej zmluve dohodli na kúpnej cene 160 000 € s tým, že prvá splátka vo výške 30 000 € bude uhradená pri podpise kúpnej zmluvy, druhú splátku 90 000 € zaplatí kupujúca do 30 dní odo dňa splnenia odkladacej podmienky a tretiu splátku vo výške 40 000 € uhradí do 31. marca 2014. V kúpnej zmluve sa tiež dohodli, že ak po splnení odkladacej podmienky predávajúcou nezaplatí kupujúca celú druhú alebo tretiu splátku v dohodnutom čase, má predávajúca právo jednostranne odstúpiť od kúpnej zmluvy. Žalovaná adresovala 10. februára 2014 žalobkyňi jednostranný právny úkon, ktorým prejavila vôľu odstúpiť od kúpnej zmluvy, žalobkyňa ale zastávala názor, že toto odstúpenie od kúpnej zmluvy je neplatné; žalobu podala vzhľadom na spornosť strán v tejto otázke. Podľa právneho názoru súdu prvej

inštancie bola v danom prípade riadne uzatvorená kúpna zmluva, čomu nasvedčuje aj postup účastníčok tohto právneho úkonu. Žalovaná prijala od žalobkyne splátky kúpnej ceny bez toho, aby ju upozornila, že plní bez právneho titulu. Zo skutkových zistení mal súd prvej inštancie za to, že žalovaná nepreukázala, že žalobkyňa sa s plnením niektorej splátky dostala do omeškania a že teda (žalovaná) dôvodne a účinne odstúpila od kúpnej zmluvy (§ 610 Občianskeho zákonníka v spojení s § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Za nepodložené považoval pritom tvrdenie žalovanej, že 18. decembra 2013 nemohlo dôjsť k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, lebo jej konateľ K. A. odletel v poobedňajších hodinách z Viedne do Paríža. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie opodstatnenej žalobe vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 8. marca 2017 sp. zn. 11 Co 116/2016 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že žalovanou uplatnené odvolacie dôvody neobstoja. Poukázal na to, že podstatou odvolania je tvrdenie, podľa ktorého k uzatvoreniu kúpnej zmluvy vôbec nedošlo, pretože žalobkyňa neakceptovala návrh na jej uzatvorenie. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je však dostatočne zrejмый a určitý úmysel navrhovateľky právneho úkonu (žalovanej) predat' sporné nehnuteľnosti žalobkyňi v čase, kedy došlo k prijatiu tohto návrhu žalobkyňou, za dohodnutú kúpnu. O jednoznačnom úmysle konateľa žalovanej predat' v decembri 2013 sporné nehnuteľnosti žalobkyňi svedčí medziiným jeho výpoveď, v ktorej uviedol, že bytostne potreboval finančné prostriedky kvôli obchodu v Paríži. Žalovaná v konaní nenamietala, že kúpna zmluva z jej strany nebola podpísaná; tvrdila však, že ju nepodpísala žalobkyňa, v dôsledku čoho kúpna zmluva nevznikla. V súvislosti s touto argumentáciou odvolací súd poukázal na to, že žalovaná napriek týmto tvrdeniam prijala od žalobkyne titulom splátok kúpnej ceny 30 000 € a potom aj 55 000 €, ktoré jej nevrátila. Musela si byť teda vedomá toho, že došlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy. Skutočnosť, že konateľ žalovanej po návrate na Slovensko zmenil svoj názor a začal tvrdiť, že kúpnu zmluvu uzatvoril iba z dôvodu, že nutne potreboval peniaze, nemôže byť v neprospech žalobkyne. Odvolací súd posúdil aj opodstatnenosť tvrdenia žalovanej, že jej konateľ už v doobedňajších hodinách 18. decembra 2013 odcestoval do Paríža, takže žalobkyňa nemohla podpísať kúpnu zmluvu v tento istý deň večer za prítomnosti konateľa žalovanej. Odvolací súd k tomu uviedol, že kúpna zmluva je síce datovaná uvedeným dňom a podpis konateľa žalovanej bol na nej notársky overený 18. decembra 2013, to však nevylučuje, že v ten istý deň bola zmluva podpísaná tiež žalobkyňou (jej podpis nebolo potrebné overovať). V kontexte týchto skutočností ako aj toho, že navrhovateľom kúpnej zmluvy bola žalovaná, ktorá ju pripravila a 16. decembra 2013 elektronickou poštou zaslala žalobkyňi, je zrejмый, že obsah kúpnej zmluvy bol jej stranami predrokovany, preto nebol dôvod, aby tento návrh kúpnej zmluvy žalobkyňa neprijala a nepodpísala. V priebehu konania žalovaná ničím nepreukázala, že žalobkyňa návrh kúpnej zmluvy neprijala, teda neuniesla v tomto smere svoje dôkazné bremeno. Na druhej strane celé správanie žalobkyne nasvedčuje tomu, že kúpnu zmluvu považovala za platne uzatvorenú, preto na jej základe pristúpila k plateniu dohodnutej kúpnej ceny v splátkach. V ďalšom odvolací súd uviedol, že oprávnenie odstúpiť od zmluvy zakladá skutočnosť, ktorá nastala až po platnom uzatvorení zmluvy, preto prednostne skúmal, či je kúpna zmluva (ne)platná. Podľa názoru odvolacieho súdu sa žalovaná nemôže spravodlivo dovolávať odstúpenia od zmluvy z dôvodu údajného porušenia povinnosti kupujúcej so splácaním kúpnej ceny. Navyše, i keby v danom prípade došlo k platnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy, malo by to za následok len zánik záväzkového právneho vzťahu, ktorý bol ňou založený, nie však tiež zánik vecného práva. Odstúpenie od kúpnej zmluvy predávajúcim nie je preto samo o sebe dôvodom pre obnovenie vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Konštitutívne účinky vkladu môžu byť v takom prípade zmenené len verejnou listinou predloženou na zápis v katastri. K námietke žalovanej týkajúcej sa hodnotenia dôkazov súdom prvej inštancie odvolací súd poukázal na § 132 O.s.p. a podal výklad tohto ustanovenia. Konštatoval, že súd prvej inštancie pri vypočutí svedkov na pojednávaní zachoval štandardný, zákonný postup, pri ktorom nevybočil z medzí zákona (§ 126 O.s.p.). Jeho úvaha pri hodnotení svedeckých výpovedí nebola svojvoľná alebo neprimeraná a mala racionálny podklad vychádzajúci z predmetu sporu. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa základné atribúty odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd dospel aj k záveru, že žalovanou (len) tvrdené sfaľšovanie podpisu žalobkyne na listine obsahujúcej súhlas s výmazom záložného práva záložného veriteľa nemožno - vo vzťahu k predmetu daného sporu - považovať za

konanie priechiace sa dobrým mravom (§ 3 Občianskeho zákonníka), ktoré by malo za následok neplatnosť kúpnej zmluvy. So zreteľom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov (§ 205 ods. 2 písm. c/, d/ a f/ O.s.p.) nemožno považovať odvolanie žalovanej za opodstatnené, preto vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že jeho prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Podľa jej presvedčenia žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že strany sporu uzatvorili kúpnu zmluvu. Zopakovala, že 18. decembra 2013 boli notársky osvedčené podpisy konateľa žalovanej na dvoch vyhotoveniach kúpnej zmluvy, pričom jedno z nich bolo ponechané v ten istý deň na recepcii hotela O.. Uzatvorenie kúpnej zmluvy vo večerných hodinách uvedeného dňa bolo v konaní preukazované iba jediným svedkom (X. V.). Jeho výpoveď mala ale nízku výpovednú hodnotu, lebo ide o otca žalobkyne. Vyjadrenie tohto svedka sa navyše prieči potvrdeniu notárky, v zmysle ktorého overovala podpis konateľa žalovanej v ranných hodinách tohto dňa. Krátko na to ale konateľ žalovanej odcestoval zo Slovenska, čo potvrdili aj svedkovia X. N. a Ing. Z. E.; pobyt konateľa v Paríži potvrdzujú aj listinné dôkazy (tam vystavené faktúry). Žalobkyňa a žalovaná (jej konateľ) sa nikdy nestretli, takže ani nemohlo dôjsť k uzatvoreniu kúpnej zmluvy. V súvislosti s tým žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 114/1999, v zmysle ktorého aj v prípade, že adresát návrhu na uzatvorenie zmluvy, ktorý dostal od neprítomného navrhovateľa, podpíše a o podpísaní zmluvy navrhovateľa informuje, nie je zmluva uzatvorená, dokiaľ priamo podpísaný návrh nedôjde navrhovateľovi. Podľa tvrdenia dovolateľky vyhotovenie kúpnej zmluvy, ktoré by bolo podpísané žalobkyňou, nebolo žalovanej nikdy doručené, preto ani nedošlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy. Žalobkyňa pritom sama pred súdom potvrdila, že navrhovala dodatky (zmeny) k textu zmluvy; túto skutočnosť bolo potrebné považovať za odmietnutie návrhu (§ 44 ods. 2 Občianskeho zákonníka) žalovanej na uzatvorenie kúpnej zmluvy. V súvislosti s touto argumentáciou poukázala žalovaná na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 1520/2005, v zmysle ktorého dovedy, kým sa strany nedohodli na všetkých podstatných okolnostiach, zmluva nevzniká. Pokiaľ súdy oboch inštancií napriek tomu dospeli k (nesprávnemu) záveru, že kúpna zmluva bola predsa len uzatvorená, mali vykonať dokazovanie na zistenie, či žalovaná od nej účinne odstúpila. Dovolateľka následne, citujúc právny úkon, ktorým jednostranne odstúpila od kúpnej zmluvy, pripomenula, že žalobkyňa nesplnila svoju zmluvnú povinnosť riadne a včas, dostala sa do omeškania, a žalovaná preto postupovala podľa § 517 ods. 2 druhá veta Občianskeho zákonníka. Súdy sa týmito okolnosťami náležite nezaoberali. Nedostatočne posúdili a z hľadiska § 3 Občianskeho zákonníka tiež vyhodnotili konanie žalobkyne spočívajúce v sfaľšovaní listiny. Z týchto dôvodov žalovaná žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu buď zmeniť (a žalobu zamietnuť), alebo zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, teda dvoch diametrálne odlišných dôvodov a „nie je zrejmé, či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Podľa žalobkyne ale nie je daný ani jeden z dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania žalovanej podľa uvedeného ustanovenia. Žalovaná totiž nešpecifikovala, ktorý judikát (rozhodnutie) dovolacieho súdu nerešpektoval odvolací súd. „Žalovaná okrem jedného českého judikátu, ktorý sa na prejednávajúcu vec nevzťahuje, neuviedla nič, čo sa týka rozhodovacej praxe najvyššieho súdu“. Žalovaná v dovolaní len opakuje tvrdenia a námietky, ktoré boli obsahom jej odvolania. Jej dovolanie smeruje neprípustne proti skutkovým zisteniam, preto by malo byť odmietnuté. Dovolateľka sa svojou argumentáciou dostáva aj do vnútorného rozporu, lebo na jednej strane tvrdí, že k uzatvoreniu kúpnej zmluvy nedošlo, na druhej strane ale namieta, že od nej účinne odstúpila (čo je možné len ak bola kúpna zmluva platne uzatvorená). Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla dovolanie odmietnuť (ako neprípustné) alebo zamietnuť (ako neopodstatnené) a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaná v stanovisku k dovolaciemu vyjadreniu žalobkyne uviedla, že prípustnosť dovolania vyvodzuje z dvoch rovnakých (príbuzných) dôvodov, a nie z dvoch diametrálne odlišných dôvodov.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013).

9. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno ani po 1. júli 2016 interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

13. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu

prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

14. V danom prípade žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

16. Právnu úpravou dovolania v CSP sa sleduje nielen náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky (a „zaplnením bielych miest doterajšieho rozhodovania odvolacieho súdu prispieť k vytvoreniu jeho ustálenej rozhodovacej praxe“). Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

17.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej odvolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

17.2. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

17.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

18. Vyššie uvedený výklad je - osobitne so zreteľom na obsah dovolania žalovanej podaného v tomto prípade - potrebné doplniť vysvetlením pojmu „dovolací súd“.

18.1. V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy [čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“)]. Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy (čl. 143 ods. 1 Ústavy). Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon (čl. 143 ods. 2 Ústavy).

18.2. Podľa § 35 CSP o dovolaní rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky; za dovolací súd v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP treba preto považovať tento súd. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 79/2017, v ktorom uviedol, že „vzhľadom na teritoriálnu pôsobnosť CSP možno pod pojmom dovolací súd rozumieť len Najvyšší súd Slovenskej republiky, a nie aj Najvyšší súd Českej republiky“.

19. Ako už bolo uvedené, dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

20. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a (zároveň) § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najvyšší súd v iných právnych veciach (viď napríklad rozhodnutia 6 Cdo 13/2017 a 6 Cdo 21/2017) uviedol, že „uplatnenie obidvoch dovolacích dôvodov naraz (t. j. dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP) sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje - odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Podobne v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 123/2017 najvyšší súd k možnosti vyvodzovania prípustnosti dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a zároveň písm. b/ a c/ CSP uviedol, že „súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálene a zároveň, že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne“ [poznámka dovolacieho súdu: sťažnosť, ktorá bola podaná proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu, odmietol Ústavný súd Slovenskej republiky ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 644/2017)]. Vec prejednávajúci senát, ktorý sa stotožňuje s týmto právnym názorom, nadväzujúc naň dodáva, že pokiaľ procesná strana v dovolaní tvrdí, že pri rozhodovaní o niektorej právnej otázke existuje „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“, od ktorej sa odvolací súd odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), je len logické, že zároveň nemôže úspešne argumentovať tým, že ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, lebo táto otázka buď ešte nebola dovolacím súdom vôbec riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo už riešená bola, dovolacími senátmi najvyššieho súdu je ale rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). K tomu istému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 14/2017, v ktorom konštatoval, že „uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP sa vzájomne vylučuje, pretože ak dovolací súd rozhoduje o danej právnej otázke rozdielne, nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu“.

21. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení

CSP bola riešená aj veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v bode 36. predmetného uznesenia uviedol, že „zásada, podľa ktorej dovolateľ nemôže uplatniť popri sebe viaceré, navzájom protichodné alebo logicky sa vylučujúce dôvody prípustnosti dovolania, sa neuplatňuje iba vo vzájomnom (horizontálnom) vzťahu ustanovení § 420 a § 421 CSP, ale tiež vo vnútri týchto ustanovení [vo vertikálnom usporiadaní jednotlivých dôvodov prípustnosti dovolania v rámci toho istého ustanovenia (samostatne v rámci § 420 CSP a v rámci § 421 CSP)].

22. Rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP). Vec prejednávajúci trojčlenný senát najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v tomto rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalovanej len podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

23. Z obsahu dovolania je zjavné, že žalovaný - poukazujúc na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP - vyvodzuje prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku z tohto, že odvolací súd dospel k svojim právnym záverom na podklade neúplných alebo nesprávnych skutkových zistení. Odvolaciemu súdu vytýka napríklad prehliadnutie toho, že žalobkyňa mala (údajne) k textu kúpnej zmluvy pripomienky, že zmluvu nemohla podpísať v čase uvádzanom odvolacím súdom, že okolnosti uzatvorenia zmluvy potvrdil iba otec žalobkyne, že odvolací súd nevzal na zreteľ ním tvrdené rozpory medzi notársky osvedčeným časom podpísania kúpnej zmluvy konateľom žalovanej a vyjadrením žalobkyne a jej otca, ako aj že nevykonával dokazovanie za účelom posúdenia opodstatnenosti dôvodov žalovanej pre odstúpenie od kúpnej zmluvy. Výhrady má žalovaný tiež k spôsobu vykonania a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Dovolateľ si týmito námietkami dostatočne neuvedomuje procesné dopady a súvislosti toho, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd so zreteľom na toto ustanovenie nemôže pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP posudzovať správnosť skutkových zistení odvolacieho súdu alebo spôsob vykonávania jednotlivých dôkazov alebo výsledok ich hodnotenia premietajúci sa do skutkových zistení odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nie je spôsobilé založiť tvrdenie dovolateľa, že pri inom (podľa dovolateľa náležitejšom a úplnejšom) zistení rozhodujúcich skutkových okolností odvolacím súdom by právne závery, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie, boli odlišné.

24. Meritórny dovolací prieskum z hľadiska správnosti odvolacím súdom riešených právnych otázok nebolo možné uskutočniť z dôvodu, že žalovaná - vyvodzujúc prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP - neoznačila žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu (t.j. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) predstavujúce jeho ustálenú rozhodovaciu prax a riešiacie niektorú právnu otázku spôsobom, od ktorého sa odvolací súd - ako tvrdí žalovaná - v tomto prípade odklonil. Treba pripomenúť, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj

(konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 14/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017, 8 Cdo 50/2017 a 8 Cdo 141/2017).

25. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej nevyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vzhľadom na to jej neprípustné dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

26. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.